

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

PENDEKATAN DAKWAH MOHD FADLI YUSOF
DALAM PENGISLAMAN MASYARAKAT
NON-MUSLIM DI PEDALAMAN
PENSIANGAN, SABAH

ABD HADI BIN BORHAM

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

TESIS DISERAHKAN SEBAGAI MEMENUHI
KEPERLUAN BAGI IJAZAH
DOCTOR FALSAFAH

AKADEMI PENGAJIAN ISLAM
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR

2016

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ABSTRAK

Mohd Fadli Yusof merupakan seorang pendakwah bebas yang berasal daripada negeri Perak Darul Ridzuan. Beliau telah menjalankan usaha dakwah kepada masyarakat non-muslim di pedalaman Pensiangan, Sabah sejak tahun 2011. Dalam tempoh dua tahun beliau telah berjaya mengislamkan 269 orang non-muslim yang terdiri daripada pelbagai latar belakang seperti petani, pemburu, paderi, pastor gereja, pelajar dan lain-lain. Oleh itu, kajian ini bertujuan untuk menganalisis pendekatan dakwah Mohd Fadli Yusof, faktor-faktor tarikan kepada pendekatan dakwah dan masalah kepada pendekatan dakwah beliau dalam pengislaman masyarakat non-muslim di pedalaman Pensiangan, Sabah. Metodologi kajian ini menggunakan kaedah kualitatif secara perpustakaan dan lapangan. Data kajian secara lapangan dikutip dengan menggunakan kaedah pemerhatian ikut serta dan menemui bual informan yang telah dipilih secara bertujuan (*purposive sampling*) di Kampung Padang, mukim Sepulut, Pensiangan, Sabah. Hasil kajian menunjukkan terdapat tiga pendekatan dakwah Mohd Fadli Yusof dalam mengislamkan masyarakat non-muslim di pedalaman Pensiangan iaitu pendekatan *al-hikmah*, *maw'izah al-hasanah* dan *mujādalah*. Pendekatan *al-hikmah* dilakukan dengan menyeru non-muslim kepada Islam dengan tidak memaksa, membina hubungan baik, memahami psikologi golongan *mad'ū*, berziarah dan memberi hadiah secara berulang ulang, dan menjemput makan kenduri. Pendekatan *maw'izah al-hasanah* pula dilakukan dengan menyampaikan dakwah secara pengajaran lisan dan menunjukkan contoh atau model cara kehidupan Islam yang menarik. Manakala pendekatan *al-mujādalah* dilakukan secara dialog dengan non-muslim semasa ziarah. Di samping itu, dapatan ini menunjukkan terdapat lapan faktor yang menarik perhatian non-muslim di pedalaman Pensiangan kepada pendekatan dakwah Mohd Fadli Yusof iaitu faktor tarikan *qudwah*, tarikan *quwwah*, tarikan kelainan, tarikan berulang-ulang, tarikan keprihatinan, tarikan *targhīb* dan *tarhīb*, tarikan kesamaan dalam agama *samawi* dan tarikan menghubungkan. Hasil kajian ini juga mendapati pendekatan dakwah Mohd Fadli Yusof

telah berjaya membangunkan model contoh kehidupan sosial secara Islam pedalaman Pensiangan. Namun begitu kajian ini turut menunjukkan terdapat beberapa masalah kepada pendekatan dakwah Mohd Fadli Yusof di pedalaman Pensiangan. Antaranya ialah masalah kesihatan beliau, contoh kurang baik dari pendakwah-pendakwah di pedalaman sebelum ini, halangan kuat pihak missionari Kristian di Sabah dan lain-lain.

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ABSTRACT

Mohd Fadli Yusof is an independent *dā'ī* from the state of Perak Darul Ridzuan. He has been involved the *da'wah* work to the non-Muslim community in the rural area of Pensiangan, Sabah since 2011. In two years, he was succeeded converting 269 of non-Muslims from various backgrounds such as farmer, hunter, priest, pastor, students etc. Therefore, the aims of this study is to identify the *da'wah* approach, factors attracting or influencing the *da'wah* approach and the problems of the *da'wah* approach of Mohd Fadli Yusof in the Islamization of the non-Muslim community in the rural areas of Pensiangan, Sabah. The research methodology was used the qualitative through by library and field study methods. In the field, data was obtained with participation observation method and interviewing selected informants (purposive sampling) in Kampung Padang, mukim of Sepulut, Pensiangan, Sabah. The results showed that three *da'wah* approaches of Mohd Fadli Yusof in the Islamization of the non-Muslim community in the rural areas of Pensiangan are *al-ḥikmah*, *maw'izah al-ḥasanah* and *mujādalah* approaches. The *al-ḥikmah* approach was carried out by giving *da'wah* work to the non-Muslims without force, good relationships with non-Muslim, understand the psychology of non-Muslim, visit and give gifts to non-Muslims repeatedly, as well as inviting them for feasts (*makan kenduri*). Meanwhile, the *maw'izah al-ḥasanah* approach was done by giving *da'wah* work through oral teaching and showing examples or models of Islamic way of life. While, the *al-mujādalah* approach was made through dialogues with non-Muslims during visits. Also the findings showed eight attraction factors on the Mohd Fadli Yusof *da'wah* approaches toward non-muslim community in the rural of Pensiangan. These factors are *qudwah* attraction, *quwwah* attraction, variant attraction, repeated attraction, concern attraction, *targhīb* and *tarhīb* attraction, similarity attraction in *samawi* religion and connecting attraction. This study found the Mohd Fadli Yusof approaches was succeeded converting the non-Muslims belief to '*aqidah* Islam and also developing the good example for social

and economy life in the rural of Pensiangan. However, the findings also showed several problems regarding the *da'wah* approach of Mohd Fadli Yusof in the rural areas of Pensiangan. These problem are Mohd Fadli Yusof health problem, bad examples from previous *dā'ir*, obstacle from the Christian missionaries in Sabah etc.

KANDUNGAN

Halaman

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

PENGAKUAN

ABSTRAK	ii
ABSTRACT	iv
PENGHARGAAN	vi
KANDUNGAN	viii
SENARAI JADUAL	xv
SENARAI TRANSLITERASI	xvii
SENARAI KEPENDEKAN	xxii
SENARAI LAMPIRAN	xxiv

BAB 1 PENGENALAN

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

1.1	Pendahuluan	1
1.2	Latar belakang Kajian	2
1.3	Permasalahan Kajian	8
1.4	Objektif Kajian	11
1.5	Kepentingan Kajian	11
1.6	Skop Kajian	13
1.7	Tinjauan Literatur Lepas	14
1.8	Metodologi Kajian	25
	1.8.1 Lokasi Kajian	26
	1.8.2 Metod Pengumpulan Data	27
	1.8.3 Metod Menganalisis Data	35

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

BAB 2

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

PENDEKATAN DAKWAH KEPADA GOLONGAN NON-MUSLIM

2.1	Pendahuluan	40
2.2	Definisi Pendekatan	41
2.3	Definisi Dakwah	45
2.4	Definisi Pengislaman	49
2.5	Definisi Non-Muslim	56
2.6	Matlamat Dakwah Kepada Golongan Non-Muslim	62
2.6.1	Menyeru Golongan Non-Muslim Beribadah kepada Allah	62
2.6.2	Melaksanakan Amanah Khalifah	65
2.6.3	Mencegah Kekufuran dan Segala Bentuk Syirik	68
2.6.4	Menjauhkan Manusia daripada Kemurkaan Allah	70
2.7	Pendekatan Dakwah Kepada Golongan Non-Muslim Berdasarkan Surah Al-Nahl, Ayat 125	72
2.7.1	Pendekatan Dakwah <i>Al-Hikmah</i>	73
2.7.2	Pendekatan Dakwah Secara <i>Maw'izah Al-Hasanah</i>	82
2.7.3	Pendekatan Dakwah Secara <i>Mujādalah</i>	85
2.8	Faktor-Faktor Tarikan Kepada Pendekatan Dakwah Non-Muslim	89
2.8.1	Tarikan Berasaskan <i>Taghrīb</i>	93
2.8.2	Tarikan Berasaskan <i>Tarhīb</i>	96

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

2.8.3	Tarikan Berasaskan <i>Qudwah</i>	100
2.8.4	Tarikan Berasaskan <i>Quwwah</i>	103
2.8.5	Tarikan Berasaskan Kelainan	106
2.8.6	Tarikan Berasaskan Kesamaan	108
2.8.7	Tarikan Berasaskan Sifat Berulang-Ulang	111
2.8.8	Tarikan Berasaskan Keprihatinan	113
2.9	Masalah kepada Pendekatan Dakwah Non-Muslim	116
2.9.1	Masalah Berhubung dengan Pendakwah	117
2.9.2	Masalah Berhubung dengan Pendekatan Dakwah	123
2.9.3	Masalah Berhubung Sasaran Dakwah Non-Muslim	127
2.10	Kesimpulan	133

 05-4506832
  pustaka.upsi.edu.my
  Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah
  PustakaTBainun
  ptbupsi

BAB 3 PENDEKATAN DAKWAH DALAM PENGISLAMAN DI SABAH

3.1	Pendahuluan	134
3.2	Pendekatan Dakwah dalam Pengislaman di Zaman Sebelum Penjajahan Di Sabah	135
3.3	Pendekatan Dakwah dalam Pengislaman Semasa Penjajahan Di Sabah	144
3.4	Pendekatan Dakwah dalam Pengislaman Pasca Kemerdekaan Di Sabah	157
3.5	Kesimpulan	169

4.1	Pendahuluan	171
4.2	Biografi Mohd Fadli Bin Yusof	172
	4.2.1 Keluarga	172
	4.2.2 Pendidikan	173
	4.2.3 Kerjaya	177
	4.2.4 Pengalaman dalam Dakwah dan Pengislaman	182
4.3	Bahagian Pedalaman Pensiangan	186
4.4	Kampung Padang Mukim Sepulut Pensiangan	192
4.5	Faktor- Faktor Penolak Dakwah di Pedalaman Pensiangan	198
4.6	Sumber Kewangan	202
4.7	Penyertaan Luar dalam Dakwah Mohd Fadli Yusof	205
4.8	Pendekatan Dakwah Mohd Fadli Yusof dalam Pengislaman Masyarakat Non-Muslim di pedalaman Pensiangan, Sabah	209
	4.8.1 Pendekatan Dakwah <i>al-Hikmah</i>	210
	4.8.2 Pendekatan Dakwah <i>Maw'izah Al-Hasanah</i>	228
	4.8.3 Pendekatan Dakwah <i>Mujādalah</i>	237
4.9	Kesimpulan	242

BAB 5 FAKTOR-FAKTOR TARIKAN KEPADA PENDEKATAN DAKWAH

MOHD FADLI YUSOF DALAM PENGISLAMAN MASYARAKAT

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

NON-MUSLIM DI PEDALAMAN PENSIANGAN, SABAH

5.1	Pendahuluan	244
5.2	Faktor Tarikan kepada Pendekatan Dakwah <i>al-Hikmah</i>	245
	5.2.1 Faktor Tarikan <i>Qudwah</i>	245
	5.2.2 Faktor Tarikan <i>Quwwah</i>	251
	5.2.3 Faktor Tarikan Kelainan	255
	5.2.4 Faktor Tarikan Berulang-Ulang	260
	5.2.5 Faktor Tarikan Keprihatinan	263
5.3	Faktor Tarikan kepada Pendekatan Dakwah <i>Maw'izah al-Hasanah</i>	267
	5.3.1 Faktor Tarikan <i>Targhīb</i>	267
	5.3.2 Faktor Tarikan <i>Tarhīb</i>	271
5.4	Faktor Tarikan kepada Pendekatan Dakwah <i>al-Mujādalah</i>	275
	5.4.1 Faktor Tarikan Kesamaan dalam Agama Samawi	276
	5.4.2 Faktor Tarikan Menghubungkan	280
5.5	Kesimpulan	283

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

6.1	Pendahuluan	285
6.2	Masalah kepada Pendekatan Dakwah <i>al-Hikmah</i>	285
6.2.1	Masalah Kesihatan	286
6.2.2	Bentuk Muka Bumi Mencabar	287
6.2.3	Non-Muslim Suka Meminta-Minta	289
6.2.4	Diejek Non-Muslim	292
6.2.5	Masalah Adat dan Budaya Non-Muslim	294
6.3	Masalah kepada Pendekatan Dakwah <i>Maw'izah al-Hasanah</i>	298
6.3.1	Contoh Akhlak Kurang Baik Pendakwah Lepas	299
6.3.2	Corak Kehidupan Segelintir Orang Islam Tidak Menjadi Contoh	301
6.3.3	Corak Kehidupan Segelintir Saudara Baru Tidak Menjadi Contoh	303
6.4	Masalah kepada Pendekatan Dakwah <i>al-Mujādalah</i>	308
6.5	Masalah-Masalah Lain kepada Pendekatan Dakwah Mohd Fadli Yusof di pedalaman Pensiangan, Sabah	310
6.5.1	Persepsi Organisasi Dakwah terhadap Mohd Fadli Yusof	310
6.5.2	Birokrasi dalam Organisasi Dakwah	314

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

6.6

Kesimpulan

321

BAB 7

RUMUSAN, IMPLIKASI DAN CADANAGAN

7.1

Pendahuluan

323

7.2

Rumusan

323

7.3

Implikasi Kajian

328

7.4

Cadangan

332

BIBLIOGRAFI

334

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

SENARAI JADUAL

3.1	Jumlah Penduduk Sabah Mengikut Agama 2010	164
3.2	Jumlah Masjid dan Surau di seluruh Sabah	166
4.1	Suku Kaum Murut di Pedalaman Atas, Negeri Sabah	188
4.2	Jumlah Suku Kaum Murut Mengikut Agama	191
4.3	Senarai Kampung di Mukim Sepulut Pensiangan	193

TRANSLITERASI

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan TuanKu Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

a. Konsonan

Arab	Roman
ا, ء	a, 'a
ب	b
ت	t
ث	th
ج	j
ح	h
خ	kh
د	d
ذ	dh
ر	r

Arab	Roman
ز	z
س	s
ش	sh
ص	ṣ
ض	ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	'
غ	gh
ف	f

Arab	Roman
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
ه	h
و	w
ي	y
ة	h, t

b. Vokal

Vokal Pendek	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
-ا-	a	قَاتِلْ	qanata
-ي-	i	سَلِمَ	salima
-و-	u	جِيلَ	ju'ila

Vokal Panjang	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
اِي	ā	كُبْرَى, بَابُ	bāb, kubrā
يِي	ī	وَكِيلَ	wakīl
وِي	ū	سُورَةُ	sūrah

c. Diftong

Diftong	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
اُو-و	aw	قَوْلَ	qawl
يُو-و	ay	خَيْرَ	khay
وُو-و	uww	قُوَّةَ	quwwah
يِي-ي	iy, ī	عَرَبِي	'arabiyyī

d. Contoh Penggunaan Pedoman Transliterasi

1. Alif “ا” dan wāw “و” sebagai vocal tidak perlu diromanisasikan.
Contohnya:

أُولَئِكَ : ulā'ik
جَعَلُوا : ja'lū

قَالُوا : qālū
إِسْمَعُوا : ism'ū

2. Tanda (-) mewakili vocal “a” panjang yang dimansuhkan.
Contohnya:

إِبْرَاهِيمَ : Ibrāhīm
مُوسَى : Mūsā

سُلَيْمَانَ : Sulaymān
عِيسَى : 'Isā

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan TuanKu Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

3. Alif “ا” hendaklah diromanisasikan sebagai “a” jika berfungsi sebagai vokal panjang. Contohnya:

قال : *qāl*

رضى : *riḍā*

قاري : *qārī*

الإسلام : *al-Islām*

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

4. Wāw “و” hendaklah diromanisasikan sebagai “w” jika berfungsi sebagai konsonan, sama ada awal, tengah atau akhir kalimah. Contohnya:

ويل : *wayl*

حلى : *ḥalwā*

دلو : *dawl*

وقف : *waqf*

عوض : *‘iwaḍ*

نحو : *naḥw*

5. Wāw “و” hendaklah diromanisasikan sebagai “ū” jika berfungsi sebagai vokal panjang. Contohnya:

صورة : *ṣūrah*

سورة : *sūrah*

وقوف : *wuqūf*

ذو : *dhū*

6. Wāw “و” hendaklah diromanisasikan sebagai “aw” jika berfungsi sebagai diftong. Contohnya:

أولى : *awlā*

أوحى : *awḥā*

خوف : *khawf*

نوم : *nawm*

7. Yā “ي” hendaklah diromanisasikan sebagai “y.” Contoh:

يوم : *yawm*

يحي : *Yahyā*

عين : *‘ayn*

وحي : *wahy*

8. Yā “ي” hendaklah diromanisasikan sebagai “ī” jika berfungsi sebagai vokal panjang. Contohnya:

إيمان : *īmān*

إيلاء : *īlā’*

قيل : *qīl*

فى : *fī*

9. Yā “ي” hendaklah diromanisasikan sebagai “ay” jika berfungsi sebagai diftong. Contohnya:

أينما : *aynamā*

عيني : *‘aynay*

القيوم : *al-Qayyūm*

شيء : *shay’*

10. Alif maqṣūrah “ى” hendaklah diromanisasikan sebagai “a” jika berfungsi sebagai vokal panjang. Contohnya:

عيسى : *‘Īsā*

الماوى : *al-Ma’wā*

صغرى : *sughrā*

دعوى : *da’wā*

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

11. Hamzah “ء” di awal kalimah hendaklah diromanisasikan sebagai sama ada “a”, “i” atau “u” mengikut bunyi. Contohnya:

أبرار : *abrār*
إن : *inna*
أمرت : *umirtu*

أكبر : *akbar*
إنسان : *insān*
أنس : *uns*

05-4506832

12. Hamzah “ء” hendaklah diromanisasikan sebagai (‘) jika hidup atau mati atas sesuatu konsonan atau diftong. Contohnya:

المسألة : *al-mas’alah*
عجائب : *‘ajā’ib*

الرأى : *al-ra’y*
خطيء : *khaṭī’*

13. Alif mādḍah “ا” yang terdapat pada awal atau tengah kata hendaklah ditransliterasikan sebagai a. Contohnya:

القرآن : *al-Qur’ān*
آمنين : *āminīn*

مآب : *ma’ābā*
آخر : *ākhar*

14. Shaddah “ّ” atas wāw “و” hendaklah diromanisasikan sebagai “aww” jika berada selepas konsonan berbaris *fathah* dan berfungsi serentak sebagai diftong dan konsonan. Contohnya:

تَوَاب : *tawwāb*
أَوَّل : *awwal*

صَوَّر : *ṣawwar*
عَوَّام : *‘awwām*

15. Shaddah “ّ” atas wāw “و” hendaklah diromanisasikan sebagai “uww” jika berada selepas konsonan berbaris *Ḍammah* dan berfungsi serentak sebagai konsonan. Contohnya:

05-4506832

pustaka

قُوَّة : *quwwah*
غُلُوْ : *ghuluww*

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

نُبُوَّة : *nubuwwah*
عَدُوْ : *‘aduww*

16. Shaddah “ّ” atas yā “ي” hendaklah diromanisasikan sebagai “iyy” jika berada selepas konsonan berbaris *kasrah* dan berfungsi serentak sebagai vokal panjang dan konsonan. Contohnya:

العربية : *al-‘Arabiyyah*
هدية : *hadiyyah*

الماتريدية : *al-Māturīdiyyah*
ألو هية : *ulūhiyyah*

17. Shaddah “ّ” atas yā “ي” hendaklah diromanisasikan sebagai “ī” jika berada selepas konsonan berbaris *kasrah* di akhir kalimat. Contohnya:

نَبِيّ : *nabī*
أُخْرَوِيّ : *ukhrawī*

القرضاويّ : *al-Qaraḍāwī*
الطبريّ : *al-Ṭabarī*

18. Shaddah “ّ” atas yā “ي” hendaklah diromanisasikan sebagai “ayy” jika berada selepas konsonan berbaris *kasrah* dan berfungsi serentak sebagai diftong dan konsonan. Contohnya:

سَيِّدَة : *sayyidah*
حَيّ : *hayy*

أَيَّام : *ayyām*
غَيّ : *ghayy*

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

19. Shaddah “ّ” atas huruf konsonan hendaklah diromanisasikan dengan menulis huruf tersebut sekali lagi. Contohnya:

ربّنا : *Rabbanā*
ثمّ : *thumma*

إنّا : *innā*
كشّاف : *kashshāf*

20. Alif lām hendaklah diromanisasikan sebagai “al” sama ada bagi lām syamsiyyah atau qamariyyah dan dihubungkan dengan kalimah induk dengan tanda sempang (-). Dalam pada itu, “a” dalam “al” tidak menerima hukum huruf besar menurut pedoman umum ejaan Bahasa Melayu. Sebaliknya hukum huruf besar terpakai kepada huruf pertama kalimah induk. Contohnya:

الإمتحان : *al-imtihān*
المكّية : *al-makkiyyah*

الأصل : *al-aṣl*
الفتوحات : *al-futūhāt*

21. *Tā' al-marbūṭah* di akhir kalimah hendaklah diromanisasikan dengan “h” jika kalimah itu bermula dengan al- atau menjadi kalimah terakhir dalam sesuatu ayat. Contohnya:

المكتبة الوهبة : *al-Maktabah al-Wahbah*
الرسالة العلمية : *al-risālah al-‘ilmiyyah*

22. *Tā' al-marbūṭah* di akhir kalimah hendaklah diromanisasikan dengan “t” jika selepasnya kalimah bermula dengan al-. Contohnya:

المصابيح مشكاة : *Mishkāṭ al-Maṣābīh*
تحفة الأحوزي : *Tuḥfat al-Aḥwadhī*

23. Tanwin hendaklah diromanisasikan mengikut ejaan, bukan sebutan. Contohnya:

إنسان : *insān*
حيّ : *ḥayy*

عين : *‘ayn*
قوة : *quwwah*

24. Kalimah Bahasa Arab yang telah menjadi sebutan umum Bahasa Melayu hendaklah dieja mengikut Bahasa Melayu. Semua kalimah Bahasa Arab, Inggeris atau bahasa asing hendaklah diitalik kecuali nama khas.

25. Kata nama khas hendaklah diromanisasikan dengan mengambil kira penggunaan huruf besar seperti kaedah ejaan Bahasa Melayu. Contohnya:

محمد : *Muhammad*
أبو الحسن : *Abū al-Ḥasan*

الندي : *Al-Nadawī*
أبو بكر : *Abū Bakr*

SENARAI KEPENDEKAN

 05-4506832
a.s

 pustaka.upsi.edu.my
'alyh al-salām

 Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

 PustakaTBainun

 ptbupsi

&

dan

bil.

bilangan

et al.

dan pengarang-pengarang lain

ed.

edisi

etc.

dan lain-lain

jil.

jilid

ibid.

pengulangan rujukan

pnyt.

penyunting

r.a.

Raḍīyallahu'an

t.th

tanpa tarikh

t.tp

tanpa penerbit

 05-4506832

 pustaka.upsi.edu.my

 Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

 PustakaTBainun

 ptbupsi

terj.

terjemahan

M

Masihi

MUIS

Majlis Agama Islam Negeri Sabah

NGO

Pertubuhan Bukan Kerajaan

IKIM

Institut Kefahaman Islam Malaysia

IPTA/S

Institut Pengajian Tinggi Awam/Swasta

JAKIM

Jabatan Kemajuan Islam Malaysia

ABIM

Angkatan Belia Islam Malaysia

JIM

Jemaah Islah Malaysia

PERKIM

Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia

USIA

Pertubuhan Islam Seluruh Sabah

USNO

Pertubuhan Kebangsaan Sabah Bersatu

 05-4506832

 pustaka.upsi.edu.my

 Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

 PustakaTBainun

 ptbupsi

JHEAINS

Jabatan Hal Ehwal Islam Negeri Sabah

BNBCC Syarikat Berpiagam Borneo Utara British

S.A.W Sallā Allah ‘alayhi wasallam

S.W.T

Subhānahu wa ta āla

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

SIB Sidang Injil Borneo

UM Universiti Malaya

UKM Universiti Kebangsaan Malaysia

UIAM Universiti Islam Antarabangsa Malaysia

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

SENARAI LAMPIRAN

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

Halaman

Lampiran A	Soalan temu bual	352
Lampiran B	Peta kawasan pedalaman Pensiangan, Sabah	355
Lampiran C	Senarai penduduk yang diislamkan oleh Mohd Fadli Yusof Di Pedalaman Pensiangan Dari Tahun 2011 hingga 2013	356
Lampiran D	Kad Memeluk Agama Islam (PERKIM)	375
Lampiran E	Gambar	376

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Kajian tentang pendekatan dakwah kepada non-muslim merupakan suatu bidang khusus yang sangat penting dalam menentukan keberkesanan teori dan praktikal. Pendekatan merupakan kaedah atau cara penyampaian mesej dakwah yang berkesan kepada non-muslim. Di Malaysia, non-muslim merupakan salah satu kelompok yang hidup secara bersama dan mempunyai hak-hak tertentu untuk dipelihara serta dihormati. Non-muslim di Malaysia terdiri daripada penganut Kristian (9.2 %), Buddha (19.8 %), Hindu (6.3 %), dan lain-lain (3.4 %).¹ Kepelbagaian kaum dan agama tidak menghalang masyarakat muslim dan non-muslim hidup secara harmoni dan bertoleransi. Pola kehidupan majmuk tidak menolak tuntutan amanah agama dalam menyampaikan Islam kepada golongan non-muslim melalui pelbagai pendekatan. Di atas faktor ini, kajian ini dilakukan untuk melihat pendekatan dakwah Mohd Fadli Yusof dalam pengislaman masyarakat non-muslim di pedalaman Pensiangan, Sabah. Oleh itu, bab ini membincangkan mengenai kerangka kajian meliputi latar belakang, permasalahan, objektif, kepentingan kajian, literatur kajian lepas dan metodologi kajian.

¹ *Taburan Penduduk dan Ciri-Ciri Asas Demografi 2010* (Kuala Lumpur: Jabatan Perangkaan Malaysia, 2010), 9.

1.2 Latar belakang Kajian

Islam adalah agama samawi (*al-dīn al-samawī*) terakhir yang diturunkan kepada Nabi Muhammad s.a.w. Baginda diutuskan untuk menyampaikan ajaran Islam yang lengkap dan sempurna kepada seluruh golongan manusia di dunia sebagaimana disebutkan Allah s.w.t melalui firman-Nya:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ
عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

Al-Māidah 5 : 3

Terjemahan: Pada hari ini, Aku telah sempurnakan bagi kamu ugama kamu, dan Aku telah cukupkan nikmat-Ku kepada kamu, dan Aku telah redhakan Islam itu menjadi ugama untuk kamu.²

Ayat di atas menjelaskan bahawa ajaran Islam yang di bawa oleh Nabi s.a.w adalah sempurna tanpa ada kekurangan dan pertambahan.³ Islam adalah suatu nikmat yang amat besar bagi seluruh manusia di atas kesempurnaan yang meliputi perkara kehidupan di dunia dan akhirat. Setelah kewafatan Nabi s.a.w, tugas mengembangkan Islam kepada manusia menjadi tanggungjawab seluruh umat Islam. Ini menunjukkan Allah s.w.t telah memberi penghormatan kepada umat Islam (umat Nabi Muhammad s.a.w) untuk berkongsi tugas dakwah dengan baginda berdasarkan setiap perintah yang al-Qur'ān yang diturunkan turut sama meliputi umat Islam melainkan jika terdapat pengecualian.⁴ Ini menunjukkan umat Islam disifatkan sebagai umat pendakwah yang mempunyai amanah menyeru manusia kepada mengesakan Allah, mengajak kebaikan dan berusaha menolak segala bentuk

² Semua terjemahan ayat-ayat al-Qur'ān dalam tesis ini menggunakan terjemahan Tafsir Pimpinan Ar-Rahman. Lihat Sheikh Abdullah Basmeih, *Tafsir Pimpinan Ar-Rahman*, Kuala Lumpur: Darul Fikir, 2010.

³ Al-Sha'rawiy, Muhammad Mutawally, *Mukhtasar Tafsir al-Sha'rawiy*, (Kaherah: Dār al-Tawfiqiyyah litturāth, 2011), 380.

⁴ 'Abdul Karim Zaydān, *Usūl al-Da'wah* (Beirut: Muassasah al-Risālah, 1998), 308.

kemungkaran yang menyebabkan kerugian di dunia dan akhirat.⁵ Perkara ini dijelaskan di dalam al-Qur'an, sebagaimana firman Allah:

وَلَتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

'Ali Imran 3 : 104

Terjemahan: Dan hendaklah ada di antara kamu satu puak yang menyeru (berdakwah) kepada kebajikan (mengembangkan Islam), dan menyuruh berbuat segala perkara yang baik, serta melarang daripada segala yang salah (buruk dan keji). Dan mereka yang bersifat demikian ialah orang-orang yang berjaya.

Maka di antara kelompok manusia yang menjadi tumpuan dalam kewajipan dakwah ini ialah golongan non-muslim. Mereka merupakan satu kelompok manusia yang tidak beriman kepada Allah dan wajib diseru atau diajak kepada agama Islam⁶ kerana menjadi hak bagi non-muslim untuk mengetahui tentang kebenaran Islam. Mereka wajib diseru untuk mengetahui tentang kebenaran Islam dengan tidak terbatas masa tertentu, bahkan menjadi kemestian dalam setiap keadaan yang mempunyai peluang untuk melaksanakannya.⁷ Ini menunjukkan tanggungjawab menyeru non-muslim kepada Islam sentiasa berterusan sepanjang masa tanpa dibatasi dengan waktu-waktu tertentu.

Di Malaysia, dakwah kepada golongan non-muslim telah dilakukan sejak zaman perkembangan Islam di Tanah Melayu dan Nusantara. S.Q Fatimi menyatakan kedatangan Islam di Nusantara mempunyai kaitan dengan pendakwah Islam yang berasal daripada India, China Parsi dan Arab. Pendakwah Islam telah memainkan peranan penting dalam

⁵ 'Abd al-Na'im Muhammad Hussain, *Al-Da'wah ila Allah 'ala Bashirah* (Beirut: Dar al-Kutub al-Islamiyyah, 1984), 28.

⁶ Ibrahim Che Noh, "Dakwah Kepada Non-Muslim," dalam, *Dakwah Islamiah Malaysia Masa Kini*, ed., Sidi Gazalba & Zainab Ismail (Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia, 1995), 84.

⁷ Abdul Karim Zaydan, *Usul al-Da'wah* (Beirut: Muasasah al-Risalah, 1998), 320-321.

pengislaman golongan pemerintah dan masyarakat di Nusantara.⁸ Ini bertepatan dengan salah satu teori yang dikemukakan oleh Cesar Adib Majul bahawa kedatangan Islam di Nusantara adalah berkait dengan teori *mubaligh* iaitu Islam tersebar dengan peranan pendakwah yang terdiri dari guru-guru, golongan profesional dan lain-lain. Peranan pendakwah telah digambarkan dengan mendekati masyarakat tempatan melalui pendekatan sebagai peniaga dalam perdagangan, pendekatan sufi melalui tarikat dan pendekatan politik melalui pemerintah.⁹

Dalam konteks perkembangan dakwah di Sabah, golongan pendakwah di zaman kesultanan Islam Brunei dan Sulu (sebelum abad ke-16) berperanan penting dalam menyampaikan dakwah kepada masyarakat tempatan.¹⁰ Ia dapat dilihat dengan penerimaan Islam masyarakat tempatan Sabah (Borneo Utara) yang tinggal di kawasan pantai timur melalui pengaruh Kesultanan Sulu dan berkembang di kawasan pantai barat Sabah melalui pengaruh Kesultanan Brunei.¹¹ Pada abad ke-19, peranan pendakwah di bawah dua kesultanan tersebut menjadi perlahan selepas kemasukan pihak Syarikat British Borneo Utara (BNBCC) di Sabah yang bermotifkan ekonomi, sekularisasi dan missionari.¹² Namun dakwah dan pengislaman non-muslim masih berterusan secara tidak terang-terangan. Hanya berlaku dalam konteks individu di atas pergaulan di antara muslim dan non-muslim.

Selepas mencapai kemerdekaan daripada British, Sabah menyertai Malaysia pada tahun 1963.¹³ Kemasukan Sabah ke dalam Malaysia telah memberikan implikasi positif

⁸ S.Q. Fatimi, *Islam Comes to Malaysia* (Singapore: Malaysian Sociological Research Institute Ltd., 1963), 5-7.

⁹ Cesar Adib Majul, *Islam di Filipina*, terj. Shamsuddin Jaapar (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka, 1988), 68.

¹⁰ Cesar Adib Majul, *Islam di Filipina*, terj. Shamsuddin Jaapar (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka, 1988), 57.

¹¹ Muhiddin Yusin, *Islam di Sabah* (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka, 1990), 6.

¹² Mat Zin Mat Kib, "The Varied Financial Sources of the Main Denominational Churches in Sabah: A Historical Perspective" *Jurnal Islamiyyat*, Bil. 25 (1) 2004), 72-73.

¹³ Mohd Noor Abdullah, *Kemasukan Sabah dan Sarawak ke dalam Persekutuan Malaysia* (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka, 1976), 25.